

**PREZENTACE VÝSLEDKŮ
EXPERTNÍHO POSOUZENÍ
ZPRAVODAJSTVÍ ČT
za 1. pololetí 2015**

červenec 2015

Zpracoval: Jaroslav Formánek a kolektiv

ÚVOD

Tento dokument je shrnující prezentací základních zjištěných výsledků, která by měla být co nejsrozumitelnější a stručná.

Vzhledem k dotazům a diskusím o aplikovaných metodických přístupech je formulace popisu použitých přístupů nicméně podrobnější, než je pro prezentaci obvyklé.

I. METODOLOGE

ZADANÉ CÍLE PRO EXPERTNÍ POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

- 1) Expertní posouzení JF a kolektivu zkoumá všechny ryze zpravodajské pořady ČT, aktuálně publicistickým a diskusním pořadům se nevěnuje (tyto pořady jsou vyhodnocovány v rámci jiných analýz zpravodajství ČT).
- 2) Jeho původní cíle jsou zformulovány podle zadání tak, aby doplňovaly a rozšiřovaly výstupy již déle realizovaných analýz zpravodajství ČT pro vytvoření komplexnějšího pohledu na hodnocení kvality zpravodajství ČT a zejména:
  - vytvářelo podklady (indikátory) pro hodnocení zpravodajských pořadů ČT (s názvem Zprávy a Události) jako celku (které jiné analýzy zpravodajství dosud negenerovaly), a to bez ohledu na to, zda jednotlivé indikátory budou získávány kvantitativním nebo kvalitativním přístupem či prostřednictvím expertního posouzení, vycházejícím z novinářské zkušenosti a praxe;
  - generovalo i takové indikátory pro vyhodnocování plnění těch obecných cílů stanovených médiím veřejné služby a těch požadavků Zákona o ČT a Kodexu ČT, které nejsou vyhodnotitelné prostřednictvím metody klasické obsahové analýzy;
  - jeho výstupy byly zpracovány ve formě manažerského shrnutí tak, aby byly co možná nestručnější a nejsrozumitelnější.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU (1/4)

- 1) Základním cílem posouzení JF a kolektivu je připravit podklady pro vyhodnocení plnění požadavků kladených na zpravodajství ČT zákonnými a profesními normami na základě zjištěné úrovně indikátorů, které charakterizují základní kritéria kvality zpravodajství ČT. Do formy měřitelných indikátorů jsou operacionalizovány především ty požadavky zákonných a profesních norem, které paralelně vytvářené analýzy zpravodajství ČT a plnění cíle 1 buď nezkoumají, anebo je vyhodnocují z jiného úhlu pohledu. Jednotlivé indikátory jsou přitom podle zadání sdružovány do skupin příslušným jednotlivým kritériím (vlastnostem) kvality zpravodajství tak, jak je popsáno v publikaci *Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011.*
- 2) Jedním z výstupů expertního posouzení JF a kolektivu je upozornit na pozitivní či negativní trendy jednotlivých indikátorů a vyslovit varování, pokud některé indikátory vykazují rizikové hodnoty, nebo se jim blíží.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU (2/4)

- 1) Cíle a požadavky na výstupy expertního posouzení JF byly postupně formulovány v úzké spolupráci s ČT a Radou ČT, přičemž východiska pro stanovení konkrétní metodologie vyhodnocování byla čerpána (mimo jiné) ze zdrojů uvedených v příloze na listech 62 až 67, z novinářské praxe a ze zkušeností s řízením redakcí.
- 2) Na základě tohoto zadání a východisek používá expertní posouzení JF a kolektivu dvou různých přístupů pro vyhodnocování:
  - nástrojů obsahové analýzy (zahrnující jak kvantitativní, tak i kvalitativní přístup);
  - nástrojů expertního posouzení vycházejících ze zkušeností z novinářské praxe.

Poznámka: Bez použití postupů vycházejících z běžně užívané žurnalistické praxe by bylo nutné rezignovat na vyhodnocování plnění mnohých požadavků formulovaných zejména zákonnými normami. To by znamenalo absenci podkladů pro rozhodování Rady ČT, jejíž zákonnou povinností je vyhodnocovat plnění úkolů veřejné služby vysíláním ČT a plnění zásad pro vysílání veřejné služby stanovených Kodexem ČT.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU (3/4)

VÝBĚR INDIKÁTORŮ POUŽITÝCH METODIKOU KOLEKTIVU JF

Výběr indikátorů charakterizujících úrovně různých vlastností kvality zpravodajství ČT byl konstruován na základě:

- 1) konkrétních požadavků formulovaných Radou ČT nebo představiteli ČT, obvykle vyplývajících z konkrétních zákonných požadavků kladených na zpravodajství ČT;
- 2) zadání, aby byly doplněny a rozšířeny indikátory již vyhodnocované jinými analýzami.

Byly použity tři typy sledovaných indikátorů charakterizujících jednotlivá hodnocená kritéria kvality zpravodajství ČT:

- 1) indikátory vyhodnocované prostřednictvím nástrojů klasické obsahové analýzy;
- 2) indikátory vyhodnocované prostřednictvím nástrojů expertního posouzení vycházející ze zkušeností z novinářské praxe (tato svým charakterem kvalitativní zjištění pro jednotlivé zkoumané příspěvky jsou následně kvantifikována pro celý zkoumaný vzorek);
- 3) indikátory vyhodnocované prostřednictvím srovnání výstupů z klasické obsahové analýzy a výstupů z výzkumů chování a vnímání divácké veřejnosti.

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU (4/4)

VÝSTUPY ANALÝZ A POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

- **Srovnání časových trendů indikátorů charakterizujících míru naplnění požadavků vyplývajících z jednotlivých zákonných a profesních norem.**
- **Komentář k úrovním sledovaných indikátorů pro zpravodajství ČT (doplňující indikátory ostatní) získané srovnáním s příbuznými ukazateli pro jiná média, které jsou dostupné (jednotlivá kritéria jsou přitom v různých studiích většinou koncipována na základech kvalitativního zkoumání a často odlišnými způsoby a nejsou tedy plně srovnatelná).**

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ KONKRÉTNÍ METODIKY EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

OBECNÁ VÝCHODISKA PRO HODNOCENÍ KVALITY ZPRAVODAJSTVÍ

Především média veřejné služby mají vzhledem ke své úloze poskytovat občanům informace umožňující přímou či nepřímou účast na politickém procesu. Proto musí zpravodajství ČT zejména plnit taková kvalitativní kritéria, která od každého sdělení příjemce informací (divák) očekává. Základní kritéria kvality zpravodajství jsou tři.

- **Relevance** – Příjemce (divák) pokládá sdělení za informativní pouze tehdy, má-li potřebnou relevanci (tj. jsou-li pro něj prezentované informace nějakým způsobem důležité či užitečné) a rozpozná-li ve sdělení vztah ke kontextu, který je pro něj významný. V případě veřejnoprávního zpravodajství je třeba při hodnocení relevance přihlížet také k tomu, zda napomáhá mezinárodně uznávaným obecným cílům stanoveným pro veřejnoprávní média:
  - o *Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů především ve směru udržování a rozvoje občanské společnosti a demokracie,*
  - o *Cíl 4: Reprezentace České republiky, jejích regionů a komunit;*
  - o *Cíl 5: Představování světa občanům ČR;*
  - o sekundárně také naplňování *Cíle 2: Podpora vzdělanosti a vzdělávání) a Cíle 3: Stimulace kreativity a kvality v kultuře).*
- **Pravdivost** – Je-li sdělení nepravdivé, neobsahuje informaci, nýbrž dezinformaci. (Identifikovanou nepravdivost sdělení je třeba argumentovat.)
- **Srozumitelnost** – Pokud je sdělení nesrozumitelné, nelze z něj žádnou informaci čerpat.

ZADANÁ VÝCHODISKA PRO STRUKTURU VÝSTUPŮ EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

Vzájemnou strukturu a souvislost jednotlivých kritérií charakterizujících míru profesionálního zpracování informací v oblasti zpravodajství (na základě zadání, které dostal kolektiv JF) ilustruje následující schéma (viz „*Analýza obsahu mediálních sdělení*“: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011).

Celková informační kvalita zpravodajství (objektivita)						
Relevance (externí + interní)	Pravdivost (Pravdivý obraz skutečnosti)					Srozumitelnost (její indikátory nebyly dosud prodiskutovány, proto nebyla vyhodnocována)
	Přesnost (zahrnující i interní relevanci)	Různo- rost	Nestrannost		Transpa- rentnost	
			Vyváženost	Věcnost = Neutralita		

Uvedené pojmy vlastností (kritérií) kvality zpravodajství jsou zahrnuty i do českého mediálního práva (viz např. *Zákon o ČT, Kodex ČT*) a profesních norem (viz např. *Etický kodex novináře*). Pouze vybrané vlastnosti kvality zpravodajství lze vyhodnocovat prostřednictvím nástrojů standardní obsahové analýzy, u některých musel být použit přístup jiný, konsenzuálně pojmenovaný „**Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe**“. Obdobné posouzení bylo použito například při hodnocení mediálního pokrytí francouzských prezidentských voleb v letech 1995 a 2002.

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ METODIKY ČÁSTI EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU VYCHÁZEJÍCÍ Z NOVINÁŘSKÉ PRAXE

CHARAKTERITIKA NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ VYCHÁZEJÍCÍHO ZE ZKUŠENOSTI Z NOVINÁŘSKÉ PRAXE

- Je užíván vždy negativně – nevymezuje tedy jednotlivé vlastnosti kvality zpravodajství, ale poukazuje na možné chyby a nedostatky novinářského zpracování ve vztahu ke sledované vlastnosti.
- Vždy je podložen argumentací a tím také vystaven falzifikaci (vyvracení) při diskusi, ať už v rámci skupiny analytiků či následně mezi touto skupinou a jinými případnými oponenty.
- Co jde nad rámec metodiky obsahové analýzy, nelze kódovat podle lapidární metodiky, ale lze argumentovat (poznámkovat) a kritizovat z hlediska zkušeného analytika-novináře. Každý zkoumaný příspěvek poznámkují a kritizují vždy dva analytici-novináři z pohledu své praxe a ze zkušeností s řízením redakce.
- Jestliže po jejich interní diskusi (verifikace vs. falzifikace argumentů) nedojde k nalezení shody, daný příspěvek poznámkují a kritizují další členové týmu. Pokud se ani takto nedospěje ke konečnému konsenzu, je příslušná vlastnost (resp. její indikátor) ve zkoumaném příspěvku označena jako nevyhodnotitelná.
- Všichni členové týmu ovšem uznávají základní *common sense* (tj. jsou ochotni ke konsenzu), viz např. **Karl** Popper, Havlíčkovská logika argumentace apod.
- Pokud by ke konsenzu ochotni nebyli, potom se určité vlastnosti kvality zpravodajství (resp. jejich některé indikátory) nedají hodnotit.

ZKOUMANÝ VZOREK PŘÍSPĚVKŮ

- 1) Základní analytickou jednotkou je tematicky ucelený televizní příspěvek. Tato analýza klasifikuje čtenou zprávu a tematicky příslušné reportáže jako jediný příspěvek, přičemž je respektováno formální stříhové oddělení příspěvku od ostatních. V případě existujících přepisů zpravodajských relací ČT se navíc přihlíží k vymezení jednotlivých příspěvků realizovaných společnostmi Newton IT, která přepisy ČT dodává.
- 2) Vzorek za 1. polovinu roku v počtu 620 příspěvků je konstruován náhodným výběrem. Příspěvky jsou vybírány ze všech „ryze“ zpravodajských pořadů. Výběr příspěvků realizuje a garantuje útvar Výzkumu a analýz České televize.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

NESTRANNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (1/6)

NESTRANNOST zpravodajství určují tyto dvě vlastnosti: **VĚCNOST** a **VYVÁŽENOST**. Proto jsou určité indikátory vlastnosti kvality zpravodajství „vyváženosti“ a indikátory „věcnosti“ vyhodnocovány v přímé souvislosti.

Vyváženost navíc v některých směrech úzce souvisí s názorovou různorodostí, proto s ní sdílí i některé shodně konstruované indikátory (jejich úroveň je ale při posuzování vyváženosti vyhodnocována z jiného úhlu pohledu než v případě zkoumání různorodosti, kdy je důležité i jiné hledisko).

VYVÁŽENOST – VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY:

- Zákon o ČT, § 2, odst.(2): *„Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména: poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.“*
- Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, §31, odstavec 3: *„Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.“* (podobně hovoří i Kodex ČT)
- Kodex, č. 6.1.: *„Česká televize dbá, aby hlavní názorové proudy sporu dostaly rovnoměrný prostor k vyjádření.“* + čl. 6.2. Kodexu ČT

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (2/6)

Příslušné **legislativní požadavky** byly **operacionalizovány** do následujících **indikátorů pro hodnocení celkové vyváženosti zpravodajství ČT**, zvláštní důraz byl přitom kladen na hodnocení **politické vyváženosti**:

- indikátor **rozložení vyjádření představitelů jednotlivých politických stran v celém zpravodajství** – indikátor typu obsahové analýzy (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové různorodosti, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu);
- indikátor **podílu příspěvků se zmínkami o jednotlivých stranách vůči všem příspěvkům**; tento indikátor je následně vyhodnocován v souvislosti s celkovým hodnotovým vyzněním celého příspěvku pro konkrétní stranu – *indikátor typu obsahové analýzy* (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové *různorodosti*, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu).

Uvedené indikátory jsou záměrně konstruovány odlišným způsobem, než je tomu v ostatních analýzách Media Tenor, používaných pro zjišťování kvality zpravodajství ČT z pohledu kritérií jeho vyváženosti.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (3/6)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ (PROMLUV) PŘEDSTAVITELŮ RŮZNÝCH POLITICKÝCH STRAN V JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVCÍCH ZE ZPRAVODAJSTVÍ

- Pro každý příspěvek je vyhodnocováno, kolik a jakých představitelů každé jednotlivé strany (hnutí) dostalo příležitost k promluvě nebo k citaci (vyjádření) ve zkoumaném příspěvku. Za jedno vyjádření určitého představitele je přitom považováno i více jeho promluv či citací v jednom příspěvku.
- Tento indikátor vyváženosti zpravodajství je udáván ve formě rozložení vyjádření představitelů jednotlivých stran v celém zkoumaném vzorku příspěvků.
- Jeho úroveň je posuzována podle míry naplnění výše uvedených zákonných požadavků a zejména usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti, jehož výklad mimo jiné ovlivňují výsledky posledních voleb do PS.

VÝSLEDKY INDIKÁTORU VYVÁŽENOSTI ZA ROK 2014

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
3%	41%	10%	13%	11%	19%	1%	3%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
44%		10%	24%		23%		

Počet
zazname-
naných
vyjádření
N = 525

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (4/6)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ (PROMLUV) PŘEDSTAVITELŮ
RŮZNÝCH POLITICKÝCH STRAN V JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVCÍCH ZE ZPRAVODAJSTVÍ

VÝSLEDKY INDIKÁTORU VYVÁŽENOSTI ZA 1. POL. ROKU 2015

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
4%	38%	9%	9%	11%	25%	2%	3%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
41%		11%	19%		31%		

Počet
zazname-
naných
vyjádření
N = 388

Úrovně tohoto indikátoru za 1. pol. 2015 ještě více odpovídají smyslu zmíněného usnesení NSS o odstupňované rovnosti než v loňském roce, neboť se přiblížil počet citací ČSSD a ANO, což více odpovídá volebnímu výsledku.

Na základě rozložení indikátoru vyváženosti podle vyjádření představitelů politických stran v 1. polovině roku je možné konstatovat, že indikátor odpovídá požadavku odstupňované rovnosti definované NSS a článkům 6.1. a 6.2. Kodexu ČT.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (5/6)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE PODÍLŮ PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKAMI O JEDNOTLIVÝCH POLITICKÝCH STRANÁCH VŮČI VŠEM PŘÍSPĚVKŮM

Zmínka o politické straně se označuje pouze v těch případech, když je v příspěvku:

- explicitně zmíněn název strany;
- explicitně uvedena stranická příslušnost citovaného politika nebo stranická příslušnost politika, o němž je v příspěvku zmínka;
- vyjadřuje se nebo je zmíněn známý čelný představitel strany nebo (i bez explicitně uvedené stranické příslušnosti) například prezidentský kandidát strany, premiér, hejtman, poslanec (např. člen předsednictva PS), senátor (např. člen předsednictva Senátu), ministr.

Dosažená úroveň tohoto indikátoru je posuzována opět podle míry naplnění usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti a dále v souvislosti s tonalitou vyznění příspěvků, kde jsou jednotlivé strany zmiňovány a se strukturou mediálních rámců, ve které byly jednotlivé strany zmiňovány.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VYVÁŽENOST (6/6)

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE PODÍLŮ PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKAMI O JEDNOTLIVÝCH
POLITICKÝCH STRANÁCH VŮČI VŠEM PŘÍSPĚVKŮM

ČETNOST PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O JEDNOTLIVÝCH STRANÁCH V ROCE 2014

		ČSSD	ODS	TOP 09	KSČM	KDU- ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svo- bodní	jiná
2014	%	17,5%	5,2%	6,9%	1,8%	5,6%	0,8%	9,9%	0,6%	0,1%	0,1%	0,6%
	abs.	175	52	69	18	56	8	99	6	1	1	6
H1 2015	%	19,5%	6,9%	5,5%	2,6%	5,5%	1,1%	13,4%	1,0%	0,2%	0,2%	0,8%
	abs.	121	43	34	16	34	7	83	6	1	1	5

Podle tohoto indikátoru vyváženosti je možné konstatovat, že indikátor rozložení zmínek o jednotlivých stranách odpovídá požadavku odstupňované rovnosti, jak ji definuje usnesení NSS a články 6.1. a 6.2. Kodexu ČT .

Zjištěné úrovně tohoto indikátoru vyváženosti podle průměrné tonality vyznění pro jednotlivé strany ve své vzájemné souvislosti s indikátorem průměrné tonality vyznění pro jednotlivé strany (list 24) a strukturou mediálních rámců, v nichž se jednotlivé strany zmíněny (list 25), nejsou z hlediska vyváženosti rizikové.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VĚCNOST (1/4)

Pro vyhodnocování vlastnosti kvality zpravodajství z pohledu věcnosti využívá tato analýza dva typy indikátorů:

- 1) indikátor **věcnosti podle výskytu hodnotících soudů vyřčených redaktorem;**
- 2) indikátor **věcnosti podle tonality vyznění příspěvku jako celku pro zmíněné strany.**

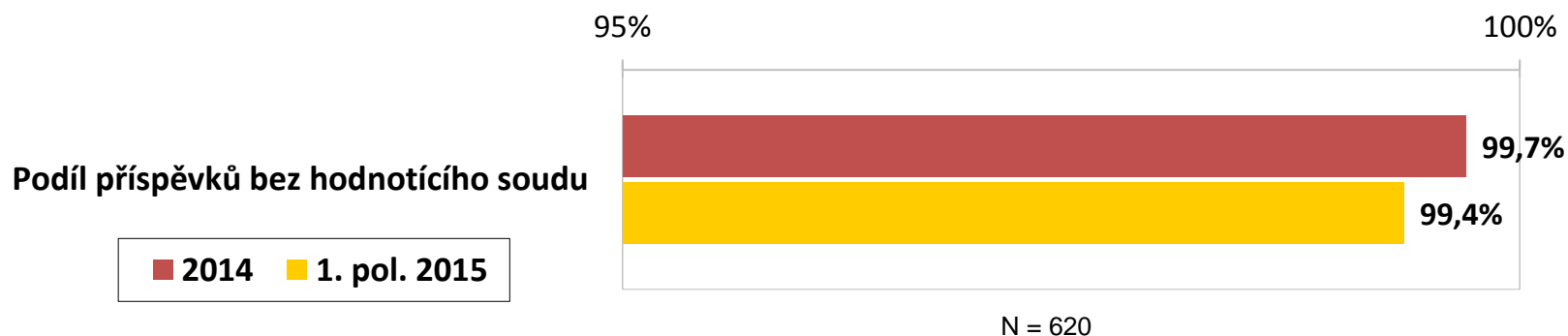
1. INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE VÝSKYTU HODNOTÍCÍCH SOUDŮ VYŘČENÝCH REDAKTOREM

Čistě zpravodajský příspěvek nesmí obsahovat žádná novinářská hodnocení, protože recipienti nemají být při tvorbě názoru ovlivňováni tím, že se zprávy podávají z perspektivy určitých postojů – v opačném případě jde o porušení principu věcnosti, protože Kodex ČT v čistě zpravodajském příspěvku vyřčení hodnotícího soudu redaktorem nepřipouští. Z pohledu tohoto jednoho indikátoru je zpravodajství tím méně věcné, čím častěji se vyskytují příspěvky s vyřčeným hodnocením redakcí. (Skutečná úroveň věcnosti samozřejmě závisí i na mnoha dalších indikátorech.)

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VĚCNOST (2/4)

1. INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE PODÍLU PŘÍSPĚVKŮ BEZ HODNOTÍCIHO SOUDU REDAKCE

Ve zpravodajství ČT se téměř vůbec nevyskytují příspěvky, ve kterých by redaktor použil hodnotící soud.

Meziročně zůstává indikátor věcnosti podle podílu příspěvků bez hodnotícího soudu vyřčeném redakcí téměř konstantní a na velmi vysoké úrovni. Podle tohoto indikátoru jsou zpravodajské příspěvky v 99,4 % věcné.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VĚCNOST (3/4)

2. INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE TONALITY VYZNĚNÍ PŘÍSPĚVKU JAKO CELKU PRO ZMÍNĚNÉ STRANY

- Určení tonality vyznění příspěvku balancuje na hraně možností obsahové analýzy. Proto je přístup standardní obsahové analýzy ještě rozšířen o některé přístupy používané při expertním posouzení, vycházejícím ze zkušeností z novinářské praxe (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11) a ze zkušeností vycházejících z výzkumů veřejného mínění zaměřených na motivátory a blokátory volebního rozhodování.
- Analytici určují, zda je zmíněná strana v příspěvku jako celku představena v pozitivním, negativním či neutrálním světle v závislosti na širších souvislostech uvedených v příspěvku. Určuje se to, jakou povahu má celkový vliv jevů a informací, s nimiž je strana v příspěvku spojována, přičemž se samozřejmě přihlíží i k tomu, jak je strana explicitně hodnocena v jednotlivých konkrétních výrocích (výpovědích) vyslovených ve zkoumaném příspěvku.
- Analytici vyhodnocují tonalitu na škále „pozitivní, neutrální, negativní“ s ohledem na její pravděpodobné vnímání veřejností.
- Výsledné vyznění (tonalitu) příspěvku jako celku pro zmíněnou stranu analytik určí podle převládajícího hodnocení ze všech úhlů pohledů dohromady. (Vyhodnocení „nelze určit“ je v konečné bilanci započteno jako neutrální.)
Poznámka: Pokud je určení tonality jen podle vnímání veřejnosti neurčité, pak navíc analytik přihlíží ještě k tomu, jak může vnímat (z uvedených různých úhlů pohledu) tonalitu potenciální volič zmíněné strany.
- Výsledná tonalita pro jednotlivé strany může být ovlivňována strukturou mediálních rámců, v nichž byla prezentována, a proto je v jejich souvislosti také vyhodnocována.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST/VĚCNOST (4/4)

2. INDIKÁTOR VĚCNOSTI PODLE PRŮMĚRNÉHO HODNOTÍCIHO VYZNĚNÍ (TONALITY) PRO POLITICKÉ STRANY (HNUTÍ)

ÚROVNĚ PRŮMĚRNÉ TONALITY V RÁMCI PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O DANÉ STRANĚ

	ČSSD	ODS	TOP 09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svo-bodní	jiná
2014 (průměrná tonalita)	0,23	0,29	0,52	0,28	0,50	0,63	0,21	0,33	0,00	1,00	0,17
H1 2015 (průměrná tonalita)	0,47	0,16	0,44	0,25	0,35	-0,29	0,27	0,33	1,00	-1,00	0,40

Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany během roku 2014 bylo zjištěno na úrovni +0,31.

Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany za první pololetí roku 2015 bylo zjištěno na úrovni +0,22, tedy uprostřed mezi úrovněmi tonality v letech 2013 a 2014.

Výše zjištěné průměrné úrovně tonality vyznění pro jednotlivé strany ve své vzájemné souvislosti s četností zmínek o jednotlivých stranách (list 19) a struktury mediálních rámců, v nichž jsou prezentovány (list 24), nejsou z hlediska kritéria věcnosti rizikové.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – NESTRANNOST

STRUKTURA RÁMCŮ, V NICHŽ BYLY STRANY V 1. POLOVINĚ ROKU 2015 ZMIŇOVÁNY

Tematické rámce týkající se:	ČSSD	ODS	TOP09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svo- bodní	Jiná	téma celkem
vládní agendy nebo programového směřování stran	95	21	35	7	38	5	59	0	0	1	1	262
konfliktů mezi stranami	10	5	10	2	3	0	7	0	0	0	0	37
voleb a jejich výsledků	8	5	5	2	5	2	7	4	0	0	1	39
představitelů stran	6	2	3	1	1	0	5	0	0	0	0	18
skandálních kauz	6	4	1	0	1	0	3	0	0	0	0	15
vnitrostranické agendy	3	2	1	0	1	0	3	0	0	0	0	10
ostatních témat	60	16	21	5	13	1	19	1	1	0	4	141
Počet příspěvků se zmínkou o dané straně	175	52	69	18	56	8	99	6	1	1	6	x
Průměrná tonalita	0,23	0,29	0,52	0,28	0,50	0,63	0,21	0,33	0,00	1,00	0,17	x

Zjištěné úrovně indikátorů nestrannosti (1. četnost příspěvků se zmínkou o jednotlivých politických stranách; 2. tonalita těchto příspěvků vzhledem k jednotlivým stranám a 3. mediální rámce, v nichž jsou zmiňovány) nejsou ve vzájemné souvislosti vzhledem ke kritériu nestrannosti zpravodajství rizikové.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

TRANSPARENTNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (1/4)

Požadavek aktuálnosti, především u elektronických médií, dostává žurnalisty pod značný časový tlak, a tudíž není možné vyžadovat, aby novináři sami ověřovali správnost každého údaje, který ve svém zpravodajství použijí. Proto je kladen důraz na požadavek transparentnosti, tedy aby novináři používali korektní informační prameny a tyto zdroje popisovali co nejpřesněji.

Indikátory transparentnosti zpravodajství ČT jsou konstruovány:

- 1) podle **důvěryhodnosti zdrojů**, od nichž čt převzala informace;
- 2) podle **korektnosti a přesnosti popisu použitých zdrojů**;
- 3) podle **četnosti použití nejmenovaných zdrojů**.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (2/4)

1. INDIKÁTORY TRANSPARENTNOSTI PODLE DŮVĚRYHODNOSTI JEDNOTLIVÝCH KONKRÉTNÍCH ZDROJŮ, OD NICHŽ ČT PŘEVZALA INFORMACE (indikátor charakteru kvalitativní analýzy)

	Počet převzetí informací od daného typu zdroje	Důvěryhodnost zdroje		
		Vysoká	Průměrná	Riziková
ČSÚ nebo ČNB	8	8	0	0
jiné oficiální zdroje	85	55	28	2
agentura	41	30	7	4
tištěná média	9	2	5	2
TV	36	1	23	12
rozhlas	6	3	3	0
internet	23	0	23	0
jmenované zdroje celkem	208	99	89	20
nejmenované zdroje	10	---		

Kvalitativní analýza ukázala, že výrazná většina jmenovaných zdrojů, od nichž ČT převzala informace, je důvěryhodná.

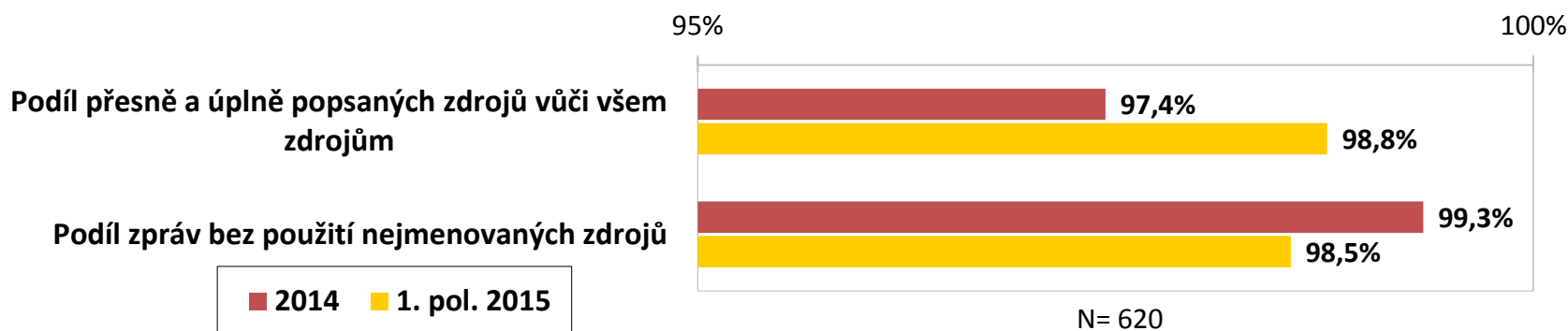
Na základě kvalitativní analýzy tohoto indikátoru transparentnosti nelze konstatovat významná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (3/4)

2. INDIKÁTORY TRANSPARENTNOSTI...

- PODLE KOREKTNOSTI A PŘESNOSTI POPISU POUŽITÝCH ZDROJŮ

- PODLE ČETNOSTI POUŽITÍ NEJMENOVANÝCH ZDROJŮ

Podíl přesně a úplně popsáných zdrojů je vysoký, meziroční rozdíl je v rozmezí směrodatné odchylky na přijatém stupni významnosti.

Poznámka: Na následujícím listu je uvedena tabulka nesprávně popsáných zdrojů včetně nejmenovaných.

Na základě zjištěných úrovní těchto indikátorů transparentnosti (podíl příspěvků s přesně popsánými zdroji 98,5 % a podíl příspěvků bez použití nejmenovaného zdroje 98,5 %) nelze konstatovat žádná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT z tohoto směru.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (4/4)

STRUKTURA VŠECH ZDROJŮ PODLE JEJICH KATEGORIÍ V CELÉM VZORKU VE SROVNÁNÍ S NETRANSPARENTNĚ POUŽITÝMI NEBO NEKOREKTNĚ POPSANÝMI ZDROJI (V ABS. POČTECH)

Kategorie zdroje	Celkový výskyt (v absolutním počtu)	Z toho netransparentně použitých nebo nekorektně popsaných zdrojů	
		Počet	Převládající nedostatek
Použití zobecněného zdroje	26	22	nekorektní použití nebo bez korektní verifikace
Převzetí netransparentního výroku	0	0	bez korektní verifikace
Použití převzatého materiálu či dokumentu jako informačního zdroje	10	1	nedostatečný popis původu nebo nepřesný popis názvu
Ostatní použité zdroje	1981	2	nedostatečný nebo nekorektní popis
Použité nejmenované zdroje	10	10	podle zákonných požadavků to nepřípustné
Použitých zdrojů celkem	2027	35	x

Stejně jako v roce 2014 je relativně nejčastější příčinou nedostatečné transparentnosti ve zpravodajství ČT použití tzv. zobecněného zdroje typu: „právníci říkají“, „v kuloárech se říká“ atd.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

RŮZNORODOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (1/5)

RŮZNORODOST (NEBOLI VŠESTRANNOST, ROZMANITOST, VARIABILITA)

RŮZNORODOST – VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY:

- Zákon o ČT v § 2: „(2) Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména:
a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací...
c) ...poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel..., tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických... směrů“
- Kodex ČT, čl. 6.3.: „V diskusích... musí ČT zajistit vedle politiků také účast široké škály odborníků, novinářů, osobností občanského života, ale i řadových občanů tak, aby zazněly všechny relevantní názory...“

Zákonné požadavky na různorodost byly operacionalizovány (aby doplňovaly jiné, již existující indikátory používané pro hodnocení veřejné služby) do:

- 1) indikátoru **tematické různorodosti** (různorodost z pohledu podávání tematicky různorodých [všestranných] informací);
- 2) indikátoru **názorové různorodosti** z hlediska struktury vyjadřujících se představitelů stran různé politické orientace;
- 3) specifického **indikátoru pro článek 6.3. Kodexu ČT, který klade obecný požadavek na rozložení oslovených zdrojů** – takové rozložení nebývá v klasické obsahové analýze transparentnosti sledováno, avšak kódování jednotlivých složek (kategorií oslovených zdrojů) indikátoru naplňování tohoto zákonného požadavku probíhá na základě postupů standardní obsahové analýzy.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (2/5)

1. INDIKÁTOR TEMATICKÉ RŮZNORODOSTI

Tematická skladba zpravodajství musí v první řadě odpovídat požadavkům kladeným na zpravodajství veřejné služby. Sekundárním indikátorem míry naplnění tematické různorodosti je srovnání rozložení tematických skupin příspěvků odvysílaných ve zpravodajství s očekáváním diváků – jde o specifický indikátor, který srovnává skutečnou tematickou strukturu odvysílaných příspěvků ve zpravodajství ČT s diváckým očekáváním, zjištěným výzkumem veřejného mínění (trackingem).

Tematická skladba odvysílaných příspěvků je vhodným a úspěšným kompromisem mezi očekáváním diváků a požadavky kladenými na vysílání veřejné služby, zformulované především do stanovených obecných cílů, tj. zejména 1. a 4., které se týkají zpravodajství zejména ve smyslu:

- ***Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie;***
- ***Cíl 4: Představování světa občanům České republiky.***

Ze zjištěných výsledků pro tento indikátor ve formě srovnání odvysílaných různých tematických skupin příspěvků s očekáváním diváků uvedených na následujícím listu nelze vyčíst žádné varovné signály nedostatečné tematické různorodosti zpravodajství ČT.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST

(3/5)

SROVNÁNÍ ODVYSÍLANÝCH RŮZNÝCH ZPRAVODAJSKÝCH TEMATICKÝCH SKUPIN S OČEKÁVÁNÍM DIVÁKŮ	Výskyt odvysílaných tematických skupin v 1. pol. roku 2015	Podíl diváků preferujících danou tematickou skupinu (prosinec 2013)
Zprávy z domácí politiky	29%	33%
Zprávy z domácí ekonomiky a hospodářství	25%	33%
Politické a ekonomické zprávy ze zahraničí	29%	21%
Zprávy o kriminalitě	8%	22%
Zprávy o dopravních nehodách, živelních katastrofách, jiná černá kronika	7%	21%
Zprávy z oblasti kultury	8%	11%
Regionální zprávy s politickým kontextem	2%	54%
Regionální zprávy bez politického kontextu	10%	
Zprávy s náboženskou a duchovní tematikou	1%	4%
Informace z oblasti vědy a výzkumu	2%	21%
Zprávy o slavných lidech, celebritách	1%	15%
Praktické informace z oblasti práva s politickým kontextem i bez politického kontextu	2%	18%
Praktické informace a rady spotřebitelského charakteru s politickým kontextem i bez něj	8%	28%
Zajímavosti, perličky z domova i ze světa	5%	35%

Poznámka: Jeden příspěvek může zahrnovat i více tematických skupin najednou. Tematické skupiny byly kategorizovány v 620 příspěvcích.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (4/5)

2. INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE STRUKTURY VYJÁDŘENÍ PŘEDSTAVITELŮ POLITICKÝCH STRAN

Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: Názorová různorodost je tím vyšší, čím pestřejší je zastoupení vyjadřujících se představitelů politických stran z hlediska jejich názorového zařazení na levo-pravé škále. Zákonné normy požadují, aby hlavní názorové proudy (z politického hlediska tedy levicový a pravicový) měly adekvátně významné zastoupení ve veřejnoprávním vysílání.

Vzhledem k vedoucí vládní roli ČSSD je obvyklé, že prezentace jejích (levicových) názorů v současnosti převládá nad pravicovými (dnes opozičními). Existující převaha vyjádření levicových politiků nad pravicovými během 1. poloviny roku 2015 je tedy dána především tím, že velmi často hovořili jménem vlády a ministerstev představitelé ČSSD. Tato „vládní“ převaha citovaných, resp. zmiňovaných je obvyklá ve většině médií i ve světě.

KSČM	ČSSD	KDU- ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
4%	38%	9%	9%	11%	25%	2%	3%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
41%		11%	19%		31%		

Počet
zaznamena-
ných
vyjádření
N= 388

Názorová různorodost zpravodajství ČT z úhlu pohledu tohoto indikátoru (struktury vyjádření představitelů politických stran) odpovídá požadavkům tzv. odstupňované rovnosti.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (5/5)

3. INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE POŽADAVKU Č. 6.3. KODEXU ČT

Pro hlubší a „cílenější“ vyhodnocení tohoto indikátoru by bylo potřeba formulovat konkrétnější výklad tohoto článku. Například je otázkou, jaký by měl být poměr mezi zastoupením odborníků a „hlasu lidu“ ve veřejnoprávním zpravodajství.

SROVNÁNÍ STRUKTURY OSLOVENÝCH ZDROJŮ

	politici	přímí aktéři	odborníci	vox populi	jiné zdroje	celkový počet
2013	27%	51%	6%	x	16%	1102
2014	19,8%	52,1%	5,7%	10,6%	11,8%	2648
1. pol. 2015	21,4%	53,1%	6,1%	9,0%	10,4%	1809

Zjištěné úrovně tohoto indikátoru příslušnému požadavku čl. 6.3. Kodexu ČT nelze označit za rizikové pro jeho plnění.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

PŘESNOST

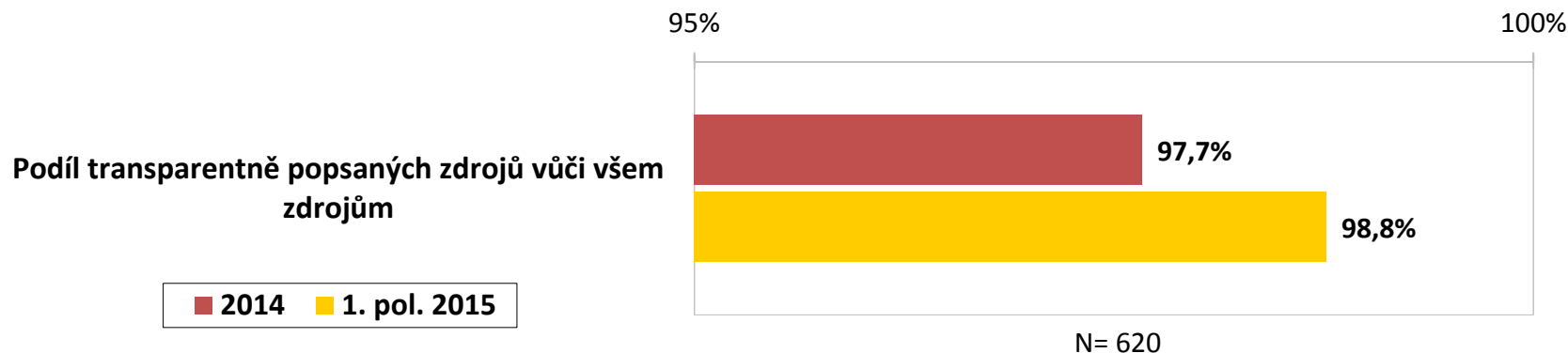
HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – PŘESNOST (1/4)

PŘESNOST PREZENTOVANÝCH INFORMACÍ

Přesnost nelze jednoduše zkoumat pouhou obsahovou analýzou, protože to by vyžadovalo ověření (v rámci metodologických nástrojů, jimiž disponuje obsahová analýza), zda výpovědi ve zprávě odpovídají realitě, což je možné jen v minimu případů.

Proto je (a s velkou rezervou) možné sledovat jen některé nepřímé indikátory přesnosti. V této analýze je použit nepřímý indikátor ve formě sledování četnosti výskytu příspěvků s netransparentně – tedy nepřesně – popsanými zdroji.

INDIKÁTOR PŘESNOSTI ZPRAVODAJSTVÍ PODLE VÝŠE POPSANÉHO PRINCIPU NA ZÁKLADĚ PŘESNOSTI POPSANÝCH ZDROJŮ

Tento nepřímý indikátor přesnosti zpravodajství je téměř konstantní a na vysoké úrovni, proto lze konstatovat, že z hlediska tohoto indikátoru zpravodajství ČT podává přesné informace.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – PŘESNOST (2/4)

Rada ČT požadovala pro své rozhodování širší pojetí vyhodnocování přesnosti, především vzhledem k existujícím zákonným požadavkům, např. požadavek podávání pravdivého obrazu skutečnosti, požadavek péče o přesnost apod. (uvedené požadavky na přesnost souvisejí s požadavky na interní relevanci, která je popsána dále).

Zjišťování míry naplňování takových požadavků není možné prostřednictvím standardní obsahové analýzy, proto musel být použit „*Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe*“ (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11).

- Zvolený **přístup respektuje, že podání absolutně pravdivého (objektivního) a tedy i přesného obrazu skutečnosti není v praxi možné**, protože skutečnost není v celé své obsáhlosti a složitosti plně a přesně popsatelná.
- Proto **zvolený přístup nevymezuje přesnost, ale poukazuje na možné nepřesnosti**. Vždy je podložen argumentací a tím vystaven falzifikaci při diskusi (minimálně mezi analytiky).

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – PŘESNOST (3/4)

Nepřesnost je identifikována z mnoha hledisek, především když:

- se nepřesnosti ve své promluvě dopustí redaktor nebo moderátor;
- vznikla v grafickém prvku chyba nebo byl některý z prvků v nesouladu s mluveným slovem;
- vznikla z nesouladu tématu mluveného slova a připojeného obrazu;
- chyby či nepřesnosti se dopustil odborník nebo i neodborný respondent, jehož mohla za odborníka veřejnost pokládat (pokud totiž produkce ČT pozve do vysílání osobu, která o prezentované události ví málo a vyslovuje nepřesné nebo nepravdivé závěry, pak je příčinou nepřesnosti i chování ČT, neboť zve do vysílání nekompetentní osoby);

Poznámka: Něco jiného ale je, když nepřesné nebo nepravdivé informace uvádí některý z přímých aktérů prezentované události nebo účastníci názorového střetu – v takovém případě není nepřesnost označována.

- byla nějaká podstatná fakta podána nepřesně.

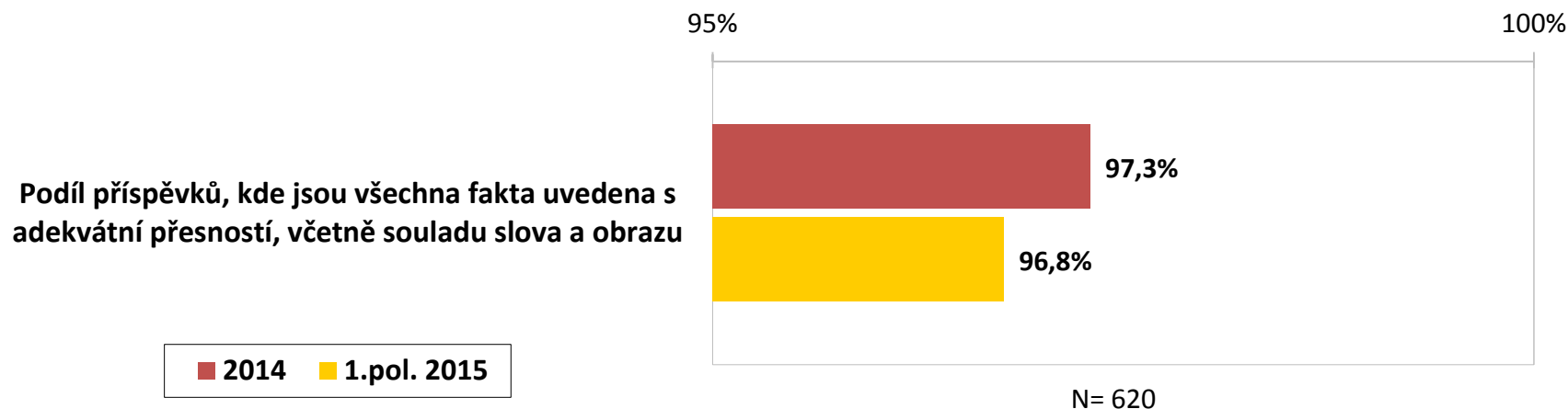
Při takto zvoleném postupu posuzování se **oproti principům popsaným na listu 11 navíc srovnává prezentace určitého jevu, události, názorového střetu (apod.) ve zpravodajství ČT s prezentací v jiných médiích** (v první řadě s ČTK a ČRo a eventuálně i s dalšími médii – ze stejného dne a s respektováním času odvysílání) z hlediska adekvátně přesného popisu prezentovaných faktů a souvislostí.

Poznámka: Správné a korektní vyhodnocení se neobejde bez aktuální znalosti skutečné situace, resp. jejího popisu v jiných médiích. Proto musí minimálně tuto část analýzy zpracovávat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – PŘESNOST (4/4)

ADEKVÁTNÍ PŘESNOST

Úroveň indikátoru „adekvátní přesnosti“ je téměř konstantní a na velmi vysoké úrovni.

Tento indikátor je dlouhodobě stabilní a s vysokou rezervou nad hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

RELEVANCE

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

EXTERNÍ (1/3)

Zvolený způsob posuzování **externí relevance** indikuje míru:

- 1) **naplňování obecných cílů stanovených pro zpravodajství** veřejné služby,
- 2) **významu a důležitosti pro různé skupiny** jmenované Zákonem o ČT a Kodexem ČT.

INDIKÁTOR EXTERNÍ RELEVANCE ZPRAVODAJSVÍ ČT

Příspěvek je považován za externě relevantní, pokud jeho obsah významně nebo zaznamenaně napomáhá naplnění alespoň jednoho z cílů stanovených pro média veřejné služby, anebo se významně či zaznamenaně týká jedné ze skupin uvedených v tabulce:

Téma příspěvku napomáhá nebo se týká či je významné pro:	významně	zaznamenaně	nepodstatně	nijak	nelze rozhodnout
Cíl 1: Udržování a rozvoj informovaného občanství, občanské společnosti a demokracie					
Cíl 4: Reprezentaci České republiky, jejích regionů a komunit					
Cíl 5: Představování světa České republiky					
alespoň pro jednu ze sociálně-demografických skupin jmenovaných Zákonem o ČT, menšiny národnostní a náboženské, invalidy, penzisty nemocné a dalších skupin... určených zákonnými požadavky					

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

EXTERNÍ (2/3)

Zvolený přístup vyhodnocování „veřejnoprávnosti“ podle míry naplňování obecných cílů je **paralelou například k praxi BBC**, kde probíhá expertní arbitrání posouzení, zda jednotlivý pořad splňuje alespoň jeden ze šesti cílů stanovených pro média veřejné služby a zda je tedy možné danému pořadu přisuzovat veřejnoprávní charakter či nikoli.

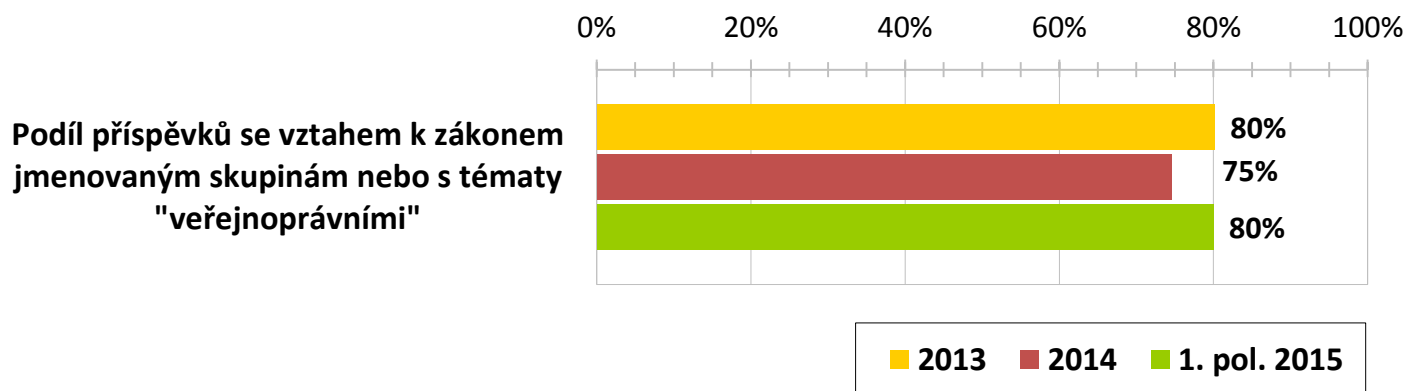
Pro vyhodnocení míry naplňování externí relevance není možné využít standardní obsahovou analýzu, proto jsou použity některé přístupy používané při expertním posouzení vycházejícím ze zkušenosti z novinářské praxe (specifika této aplikace jsou popsána na listu 11), a to zejména v následujícím smyslu:

- Každý zkoumaný příspěvek vyhodnocují vždy dva analytici.
- Pokud po jejich interní diskusi (verifikace vs. falzifikace argumentů) nedojde k nalezení shody, daný příspěvek vyhodnocují další členové týmu. Jestliže se ani tímto způsobem nedospěje ke konečnému konsenzu naplnění externí relevance u jednoho z jejich indikátorů, je externí relevance ve zkoumaném příspěvku označena jako nevyhodnotitelná.

Výsledný indikátor externí relevance je uveden ve formě **podílu příspěvků označených za externě relevantní + příspěvků, kde o naplnění externí relevance nelze rozhodnout, vůči všem příspěvkům**. Tedy matematicky vyjádřeno: (všechny příspěvky – příspěvky označené jako externě nerelevantní) / počet všech příspěvků.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE EXTERNÍ (3/3)

Indikátor externí relevance oproti roku 2014 vzrostl o 5 p.b. a vrátil se tak na úroveň z roku 2013.

N= 620

Sledovaný indikátor ukazuje, že i nadále je tematická skladba zpravodajství ČT z pohledu veřejnoprávního vyhovující a na vyšší úrovni, než je očekávání „průměrného diváka“ – viz list 33.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

INTERNÍ (1/4)

INTERNÍ RELEVANCE

Vnitřní relevance označuje důležitost jednotlivých faktů v souvislostech určité zprávy. Fakta jsou tedy vnitřně relevantní, pokud jsou součástí úplného a srozumitelného podání události.

VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY VZTAHUJÍCÍ SE K INTERNÍ RELEVanci:

- Kodex ČT, čl. 5.3.: *„Aktuálně publicistické pořady České televize nabízejí především kritickou reflexi reality, musí jít do hloubky věcí, zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků.“*;
- Kodex ČT, čl. 5.8.: *„Česká televize je při získávání a zpracovávání informací plně podřízena imperativu zjistit a divákům zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti ...Zamlčení důležité informace nebo potlačení jejího podstatného aspektu bude vždy hrubým porušením tohoto imperativu.“*;
- Etický kodex novináře, odst. 1, písmeno f: *„...nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat“.*

Vnitřní relevance tedy přímo souvisí se zákonnými i profesními požadavky na úplnost informací popisujících událost a na dostatečný popis příčiny jevů a následků popisované události.

Zjišťování míry naplňování takových požadavků není možné prostřednictvím standardní obsahové analýzy, proto musel být použit *„Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe“* (specifika jeho aplikace jsou popsána na listu 11).

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (2/4)

Zvolený přístup respektuje, že řetězce událostí, příčin a následků, jsou nezměrné. Jejich novinářská podání mohou být vzhledem k nezměrnosti jen omezenými sondami reality, proto na ně nemohou být kladeny absolutní nároky z hlediska zákonných požadavků na hloubku popisu událostí, popisu příčin jevů či úplnost prezentovaných faktů.

Zvolený přístup nevymezuje uvedené pojmy, ale poukazuje na možnou neadekvátnost či nedostatečnost novinářského zpracování vzhledem k těmto pojmům ve zkoumaném příspěvku. Vždy je podložen argumentací a tím vystaven falzifikaci při diskusi (minimálně mezi analytiky).

Interní relevance je sledována prostřednictvím tří indikátorů:

- 1) indikátor **adekvátního rozsahu prezentovaných faktů**;
- 2) indikátor **adekvátního popisu příčin událostí**;
- 3) indikátor **adekvátního popisu následků popisované události**.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

INTERNÍ (3/4)

Při takto zvoleném postupu posuzování se **oproti principům popsaným na listu 11 navíc:**

- **srovnává prezentace určitého jevu, události, názorového střetu (apod.) ve zpravodajství ČT s prezentací v jiných médiích** (v první řadě s ČTK a ČRo a eventuálně i s dalšími médii – ze stejného dne a s respektováním času odvysílání);
- používá rozdílný přístup k vyhodnocování dostatečného rozsahu a popisu prezentovaných faktů, příčin a následků určitého jevu, události (apod.) v Událostech, ve zprávách na ČT24 s rozdílnou stopáží (např. Události na straně jedné a pětiminutové „Zprávy“ na straně druhé): Délka stopáže jednotlivých pořadů koresponduje s délkou příspěvků odvysílaných v rámci jednotlivých pořadů. Čím delší je stopáž určitého pořadu, tím je delší i průměrná délka příspěvků odvysílaných v jeho rámci. Čím je průměrná délka příspěvku menší, tím jsou nižší kladené nároky při hodnocení dostatečnosti (adekvátnosti) popisu příčin a následků nebo vyhodnocování adekvátního rozsahu prezentovaných faktů v příspěvku.

Poznámka: Správné a korektní vyhodnocení se neobejde bez aktuální znalosti skutečné situace, resp. jejího popisu v jiných médiích. Proto musí minimálně tuto část analýzy zpracovávat zkušení novináři, nikoli například jen studenti bez žurnalistické praxe.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE INTERNÍ (4/4)

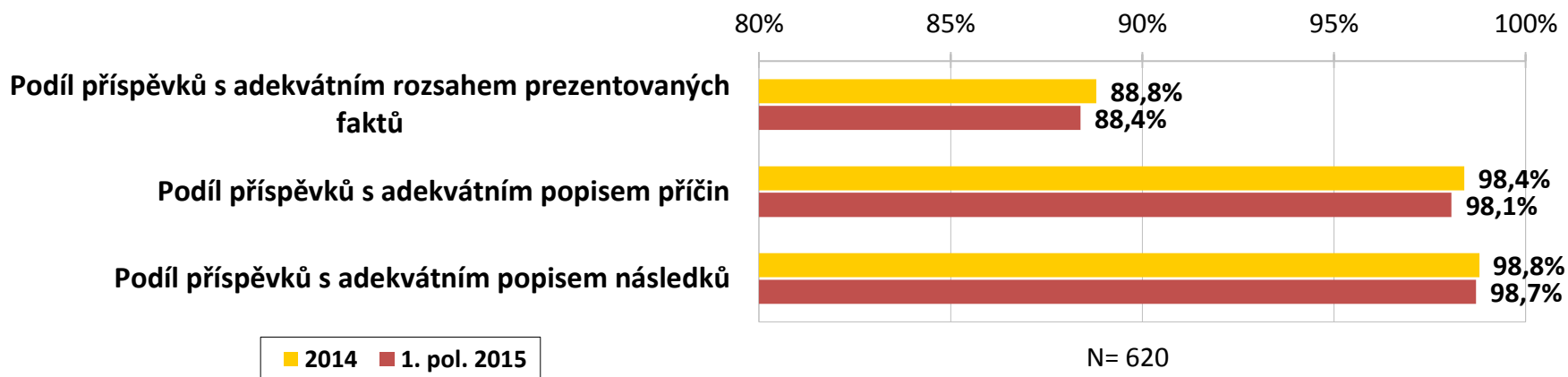
VYHODNOCENÍ INTERNÍ RELEVANCE

– PODLE ADEKVÁTNOSTI ROZSAHU PREZENTOVANÝCH FAKTŮ

– PODLE ADEKVÁTNOSTI POPISU PŘÍČIN UDÁLOSTÍ

– PODLE ADEKVÁTNOSTI POPISU NÁSLEDKŮ POPISOVANÉ UDÁLOSTI

Úrovně indikátorů jsou dlouhodobě stabilní a na velmi vysoké úrovni.

Lze konstatovat, že všechny sledované indikátory kritéria interní relevance z hlediska adekvátnosti rozsahu faktů o popisované události (vzhledem k typu zpravodajské relace) či adekvátnosti rozsahu popisu příčin i následků jsou s vysokou rezervou nad hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

III. ZÁVĚR

ZÁVĚR

Na základě úrovní a časového vývoje zjištěných indikátorů sledovaných v tomto expertním posouzení **splňují pořady Události a Zprávy České televize požadavky na ně kladené z hlediska naplňování obecných cílů stanovených pro vysílání médií veřejné služby**, tj. především:

- *Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů především ve směru udržování a rozvoje občanské společnosti a demokracie;*
- *Cíl 4: Reprezentace České republiky, jejích regionů a komunit;*
- *Cíl 5: Představování světa občanům ČR.*

Tento závěr vychází:

- ze srovnání časových trendů sledovaných indikátorů;
- ze srovnání úrovní sledovaných indikátorů (resp. kritérií) kvality zpravodajství ČT s obdobnými dostupnými ukazateli pro jiná média (viz: Výchozí zdroje – odborná literatura);
- z respektování arbitrárního rozhodnutí Rady ČT, zda zpravodajství ČT v roce předchozím naplnilo či nenaplnilo konkrétní normativní požadavky, k nimž se vztahují skupiny indikátorů (mezi něž patří i indikátory tímto expertním posouzením sledované).

IV. PŘÍLOHY

ANALYTICKÝ TÝM

ANALYTICKÝ TÝM

Jaroslav Formánek (1960)

- Studium ve Francii, 1995 - 2007 zaměstnání a spolupráce ve francouzských médiích: časopisy Info Matin, Le Point, televize Antenne 2 (nyní France 2) a TF1, rádio France Culture, výzkum a analýza mediálního pokrytí prezidentských voleb 1995 a 2002.
- 1992 - 2011 týdeník Respekt, z toho posledních pět let na plný úvazek v pražské redakci, napsal přes 600 článků a rozhovorů.
- 1998 - 2003 spolupráce s českou sekcí rádia BBC, počet článků, glos a rozhlasových rozhovorů, týkajících se francouzských politicko-společenských a kulturních témat je srovnatelný s prací pro týdeník Respekt.
- 1992 - 2014 spolupráce s Českým rozhlasem, Svobodnou Evropou, publikování článků v Lidových novinách, časopisech Revolver Revue, Host, Babylon, Prostor, Česká pozice.

Viktor Šlajchrt (1952)

- Spisovatel, novinář, jazykový redaktor, editor a mediální analytik.
- V letech 2009 a 2010 působil v Etické komisi Syndikátu novinářů ČR.

David Bartoň (1973)

- Publikuje a zároveň přednáší četbu klasických textů na FF UK v Praze.

Ivana Vajnerová (1964)

- Psycholožka, novinářka a komentátorka (MFD, HN, ČTK).
- V posledních letech se zároveň zabývá výzkumy veřejného mínění.

IV. PŘÍLOHY

VÝCHOZÍ ZDROJE

VÝCHOZÍ ZDROJE 1/6

POUŽITÉ PRÁVNÍ A PROFESNÍ NORMY A PŘÍKLADY JEJICH VÝKLADU

Právní normy

- Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi
- Kodex ČT
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky
- Zákon 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky

Profesní normy

- Etický Kodex novináře <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex/> (Poznámka: v platném znění)
- The Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation: http://www.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/charter.txt (Poznámka: V platnosti od roku 2006 do roku 2016)

VÝCHOZÍ ZDROJE 2/6

PŘÍKLADY VÝKLADU PRÁVNÍCH A PROFESNÍCH NOREM NEJVYŠŠÍM SPRÁVNÍM SOUDEM

- Usnesení NSS Vol 142/2013 – 72
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129084725_prevedeno.pdf
- Rozsudek NSS čj. 3 As 6/2010 – 71
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129084725_prevedeno.pdf

VÝCHOZÍ ZDROJE 3/6

ODBORNÁ LITERATURA 1/3

- *Aday, Sean; Livingston, Steven; Hebert, Maeve. Embedding the Truth: A Cross-Cultural Analysis of Objectivity and Television Coverage of the Iraq War. The Harvard International Journal of Press / Politics 2005;*
- *Belobrad, Michal (ed.). Kvalitatívna a kvantitatívna analýza spravodajských relácií slovenských mienkotvorných televízií: zborník z odborných seminárov Katedry žurnalistiky FFKU: k riešeniu projektovej úlohy VEGA1/3692/06/. Ružomberok; Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta, 2008.*
- *Čábelová, Lenka; Jiráček, Jan; Končelík, Jakub; Reifová Irena; Trampota Tomáš. Praktický projekt Český rozhlas o České televizi in Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011).*
- *Donsbach, Wolfgang; Klett, Bettina. Subjective objectivity. How journalists in four countries define a key term of their profession. International Communication Gazette*
- *Farnsworth, Stephen J.; Lichter, S. Robert; Schatz, Roland. The Global President: International Media and the US Government. Rowman & Littlefield, 2013.*
- *Hagen L.M. (1995), Informations qualitäts von Nachrichten. Opladen: Westdeutscher Verlag;*
- *Hopmann, David Nicolas; Van Aelst, Peter; Legnante, Guido. Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. Sage Publications, 2011.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 4/6

ODBORNÁ LITERATURA 2/3

- *Hopmann, David Nicolas; Van Aelst, Peter; Legnante, Guido. Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. Sage Publications, 2011.*
- *Jirák, Jan; Nečas, Vlastimil; Rábová, Tereza; Trampota, Tomáš; Wolák, Radim. Analýza předvolebního vysílání Českého rozhlasu v období před krajskými a senátními volbami konanými v říjnu 2012. CEMES, 2013.*
- *Kejlová, Tamara. Analýza zpravodajství českých periodik během prezidentských voleb v roce 2013 v ČR. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2014.*
- *Morris, Jonathan S. Slanted Objectivity? Perceived Media. Bias, Cable News Exposure, and Political Attitudes. SOCIAL SCIENCE QUARTERLY, Volume 88, Number3 , September 2007.*
- *Nečas, Vlastimil. Research of Bias in Selected Journals : A Meta Analysis. Bodhi: An Interdisciplinary Journal, Vol.2(1) 2008 p.117-135.*
- *Němcová Tejkalová, Alice. Ti druzí sportovci: mediální stereotypizace a rámcování handicapovaných v tisku v letech 1948-2008. Praha: Karolinum 2012.*
- *Patterson T.E., Mc Clure 1979, The Unseeing Eye. The Myth of Television Power in National Politics. New York: Putman Sons;*
- *Schroter D. (1992) Qualitet im Journalism. Testfall: Unternehmenschreiberichterstattung in Print medien. Munchen, Mulhlheim: Public com.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 5/6

ODBORNÁ LITERATURA 3/3

- *Schudson, Michael. The objectivity norm in American journalism. Journalism 2012.*
- *Schulz Winfried, Scherer Helmut, Hagen Lutz, Reifová Irena, Končelík Jakub; Analýza obsahu mediálních sdělení; Praha, Karolinum 2011.*
- *Stavitsky, Alan G.; Dvorkin, Jeffrey A. Best Practices in Assessing Objectivity and Balance. CPB, 2005.*
- *Urbániková, Marína, VOLEK, Jaromír a kol.: Prezidentské volby ve vysílání ČRo 1, MU Brno, 2013.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 6/6

INFORMAČNÍ ZDROJE POPISUJÍCÍ PRINCIPY VYSÍLÁNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY A PŘÍSTUPY K JEJÍMU MĚŘENÍ

- *Measuring and monitoring public value - the BBC approach, Shaun Day, Chief Economist BBC Policy, Medientage München 2008;*
- *Research on content of Public Service Media – Instruments for measuring quality, distinctiveness and public value, Netherland Public Broadcastings (NPO), EBU TV Commmittee, Lucerne, May 2011;*
- *Evaluating Impacts of YLE in Finland, Erja Ruohomaa, Head of Strategy Research, GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010, updated in 2011;*
- *The three-step test for German public service broadcasters, Rudolph Meyer, LL.M., Adviser, General Secretariat of ZDF Television Council, May 2009.*
- *QUALIMAT RTBF Cumul des vagues 5 et 6, TNS Belgium, Novembre 2010;*
- *Measuring relevance and efficiency of a public broadcaster, Vlamse radio en Televisieomreop, VRT Research Departement;*
- *Fulfilling our public service remit - and how to measure it, Lars T. (Denmark), GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010.*